

Når det snakkes og skrives så meget om "gåten Hamsun", dreier det gåtefulle seg først og fremst om "holdningen" under okkupasjonen, later det til. Det er gjort forsøk på å løse gåten ved å anta en slags personlighetsspaltning. Slik at dikteren kunne reddes for fedrelandet, mens det antatte mindreverdige menneske ble å avskrive.

Dr. Jekyll har skrevet Pan, Victoria, Markens Grøde o.s. og fått Nobelprisen for det, mens mr. Hyde har begått avisartikler under okkupasjonen og er blitt tilbørlig ^{berømt} /straffet/ for det.

Jeg mener at Knut Hamsun hel og udelt, i sin styrke og i sin svakhet, med sin mangesidige personlighet, sin stulle, men redelige karakter, sitt følsomme og nesten troskyldige diktersinn er ansvarlig for "holdningen", - for så vidt da som vi mennesker ut fra våre forutsetninger, vår utrustning fra Skaperens hånd, kan gjøres ansvarlig for noesomhelst. I den siste boken "På gje grodde Stier", sier han at han gjerne ville få svare for seg.

Var det nettopp d e t t e svaret man nødvendig ville høre. De varig svekkede sjelsevner hindret jo ikke at han ble tildømt det fulle ø k o n o m i s k e ansvar som medlem av Nasjonal Samling. Noe han forsvrig aldri var. Men dette skal ikke være noen procedyre. Det vil det kanskje bli anledning til en annen g

Det er sagt : Han hadde ikke behøvet å ta parti. Det s ham fritt å nyte sitt otium etter et langt og slitsomt liv, han var så eldgammel, nesten døv, det var synd at avdøde ikke kunne bare seg.

Men han kunne ikke det. For han sto ikke fritt. Han kunne utvilsomt ha utstått ethvert trykk utenfra, det fantes ikke hans make til å motsi trykk utenfra. Det hørte med til hans utrustning.

Men det var trykket fra dypet av sitt eget sinn han ikke kunne motstå. Overfor sin egen tilkjempede overbevisning, sine egne ideer, idealer, som høres så foreldet ut i vår materialistiske tid. Overfor dem sto han ikke fritt. Det hørte også med til